

Povinné zálohy PET lahví se lidem nelíbí

16.11.2023 - | PROTEXT

Přímý přenos moderované odborné debaty začne ve 14:00.

Diskuze k povinnému zálohování se v ČR vede od roku 2008. Současný návrh zatím neprošel žádnou fází legislativního procesu, a podle různých zdrojů pro něj ani neexistuje politická podpora. MŽP začalo zálohování obhajovat až s příchodem ministra Petra Hladíka. Předchozí debaty skončily jednoznačným doporučením rozvoje stávajícího systému separace, kterým jsou řešeny i další komunální odpady. Cíle pro sběr PET lahví plní Česká republika dlouhodobě. Od roku 2020 zvládá evropský cíl sběru i pro rok 2025. V roce 2020 povinné zálohy odmítla v hlasování Poslanecká sněmovna. Od roku 2021 však nápojářské firmy znovu hlasitě požadují zavedení povinných záloh. Letos oznámil ministr životního prostředí Hladík přípravu příslušné novely zákona. *"Po zavedení povinných záloh by lidé PET lahve namísto odkládání do kontejneru museli nosit či vozit v pytlích zpátky do obchodu, a to zcela neporušené, tedy nezmáčknuté. Sběrných míst v obchodech má být pouze 11 tisíc, což je o 179 tisíc méně než dosud v případě nádob na plasty. To pro občany není výhodné. Povinné zálohování se navíc nemá vztahovat na všechny PET lahve. Například ty od mléčných nápojů či ovocných a zeleninových šťáv by lidé měli dál třídit do žlutých kontejnerů v obcích. Zavedení povinných záloh na PET lahve by znamenalo povinnost platit při koupi nápoje zálohu na obal, která by měla činit čtyři až pět korun,"* říká Eliška Olšáková předsedkyně Sdružení místních samospráv ČR.

A jaké jsou konkrétní výsledky výše zmíněného průzkumu? Vyplynul z něj především fakt, že veřejné povědomí o potřebě třídit a o a výborné recyklovatelnosti PET lahví je po 25 letech rozvoje obecného systému separace vysoké. Češi třídí velmi efektivně, dlouhodobě se umísťujeme na předních příčkách v rámci celoevropského srovnání. Jsou na tom podobně jako nejlépe třídící Belgie, která také nemá zálohový systém. Využívání žlutých kontejnerů uvádí celkem 96 procent respondentů průzkumu, pro 91 procento je důsledné třídění zcela standardním způsobem nakládání s PET lahvemi.

V odhadu míry třídění se česká populace podceňuje. Jen každý devátý správně odhadl oficiální míru vytrídění PET lahví, která přesahuje 80 procent. Skoro 40 procent věří, že povinné zálohování PET lahví by znamenalo, že použité PET lahve se vymyjí a znovu naplní, podobně jako je tomu u lahví na pivo. Což není pravda, a dosavadní průzkumy v tomto veřejnost možná trochu mátlý.

S PET lahvemi ze zálohového systému se v reálu stane to samé, co s těmi ze žlutých kontejnerů. Hodný pozornosti je také názor na to, kdo především by měl podle respondentů profitovat z příjmů za recyklaci vratných PET lahví. Že by to měly být obce, upřednostňuje 58 procent dotazovaných a více než tři čtvrtiny jsou přesvědčeny o tom, že by obce měly být alespoň částečně příjemcem výnosů z tohoto materiálu. Lidé většinově nechápou, proč by nápojářské firmy, nebo jimi vlastněný operátor zálohového systému měl být příjemcem větších prostředků z PET lahví, které doposud patřily obcím. A nesouhlasí s tím.

Jasno o tom, že náklady na zavedení systému zálohování PET lahví ponese zákazník, mají 94 procenta Čechů. Názor, že náklady se promítnou nejen do cen nápojů prodávaných v PET lahvích, ale do obecné cenové úrovně obchodních řetězců, vyjádřilo 38 procent dotázaných. Téměř polovina populace je proti opatřením, která povedou k dalšímu zvýšení cen, téměř dvě třetiny se přiklání k tomu, že nákupy nápojů v PET lahvích proto ve větší či menší míře omezí. A každý devátý by nápoje v PET lahvích přestal nakupovat úplně. Více než polovina oslovených občanů si přeje, aby jim zůstalo jejich dosavadní právo volby, zda si koupí nápoj v zálohovaném obalu, či v obalu bez zálohy. Lidé odmítají, aby jim politici stanovovali zákaz prodeje nápojů v nezálohovaných lahvích, což by povinné

zálohování přineslo. Zde je potřeba podtrhnout, že Poslanecká sněmovna již v roce 2020 povinné zálohování odmítla v hlasování poslanců s odůvodněním, že pokud nápojářské firmy chtějí své výrobky prodávat v zálohovaných obalech, mají zavést zálohy v dobrovolném systému tak, jako u řady skleněných obalů. Není zde objektivní důvod stanovovat toto lidem jako další z povinností. A možnost vytvoření dobrovolného zálohového systému platná legislativa obsahuje.

"Systém třídění vytváříme pro občany, nikoli pro stát. A musí být jednoduchý, přehledný a pro občany snadno dostupný. Takový systém v obcích máme a má velmi dobré výsledky. Dnes vysbíráme osm PET lahví z 10 uvedených na trh a do budoucna to máme zvýšit o jednu lahev. Proč se nejde cestou intenzifikace stávajícího systému, který má zřejmý potenciál pro splnění cílů? My jako obce musíme plnit cíle ke všem komunálním odpadům. Vnímáme jako problém, pokud nám jsou ze systému uměle vybírány dobře recyklovatelné odpady a jsou nám nechány ty nerecyklovatelné. Občanům se pak logicky zvýší poplatky," připomíná Pavel Drahovzal, místopředseda Svazu měst a obcí ČR.

Jana Krutáková, předsedkyně Výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny, doplnila zástupce SMO ČR takto: *"Nesouhlas stále většího počtu obcí a měst s navrhovaným systémem zálohování vnímáme ve Sněmovně velmi vážně. Nedávno se ke kritikům přidala také další velká města Olomouc a Přerov. V západní Evropě aktuálně zálohový systém odmítla francouzská vláda, a to právě s odůvodněním, že je nevýhodný pro obce a města a ty se proti němu postavily. Chápu, že i obce a města v ČR chtějí pokračovat v rozvoji stávajícího systému separace."*

Podle průzkumu jsou lidé proti zavedení povinných záloh, pokud se jim zvýší poplatky za komunální odpad. V případě, že by zavedení zálohování PET lahví vedlo ke zvýšení poplatků za komunální odpad, je nesouhlas s tímto opatřením dokonce v míře 68 procent důrazně pak nesouhlasí 31 procento Čechů. Míra nesouhlasu je vesměs plošná napříč sociodemografickými kategoriemi. Mírně vyšší je u padesátníků a lidí se středními a vyššími středními příjmy. Důrazněji nesouhlasí Moravané, zejména obyvatelé Olomouckého a Jihomoravského kraje.

Podle dřívější analýzy Centra ekonomických a tržních analýz by výpadek v příjmech obcí a měst činil kvůli zálohování přes 30 korun za rok na občana. Současně dojde k výpadku příjmu na straně stávajících obecních či firemních třídících linek a svozových společností, který bude s největší pravděpodobností opět kompenzován na úkor obcí. Dle profesních svazů se negativní dopad na obce/občany pohybuje v reálném rozpětí 52 až 58 korun na osobu za rok. Na město velikosti Prahy dělá negativní ekonomický dopad povinných záloh cca 70 milionů korun za rok. Neméně důležitý je však také dopad na ceny nápojů a dalších výrobků na občany.

Celkově provedený průzkum veřejného mínění ukazuje, že lidé většinou nesouhlasí se zaváděním povinných záloh na PET lahve, a to v procentuálním poměru 56:44. Nesouhlasné postoje jsou tím silnější, čím více informací mají lidé k návrhu Ministerstva životního prostředí. Poměr mezi zcela vyhraněnými proti zvažované právní úpravě a plně ji akceptujícími je 23:16 v neprospěch prosazovatelů.

<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/zive-povinne-zalohy-pet-lahvi-se-lidem-nelibi/2441024>